

סמל מדינת ישראל

יהודי תימן טסים לישראל במרבד הקסמים 1949-1950.

תכנית למוזדים להוראת ישראל

מהדורת נסוי 2018

ראובן ריבלין

-2014

שמעון פרס

2007-2014

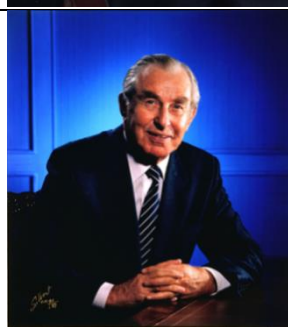

משה קצב

2000-2007

עזר ויצמן

1993-2000

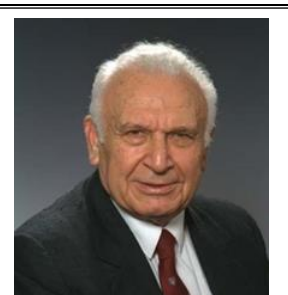

חיים הרצוג

1983-1993

יצחק נבון

1978-1983

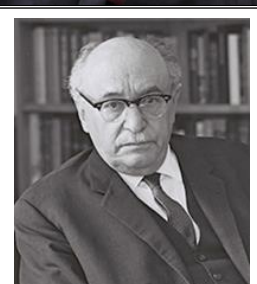

אפרים קציר

1973-1978

זלמן שזר

1963-1973

יצחק בן צבי

1952-1963

חיים ויצמן

1948-1952

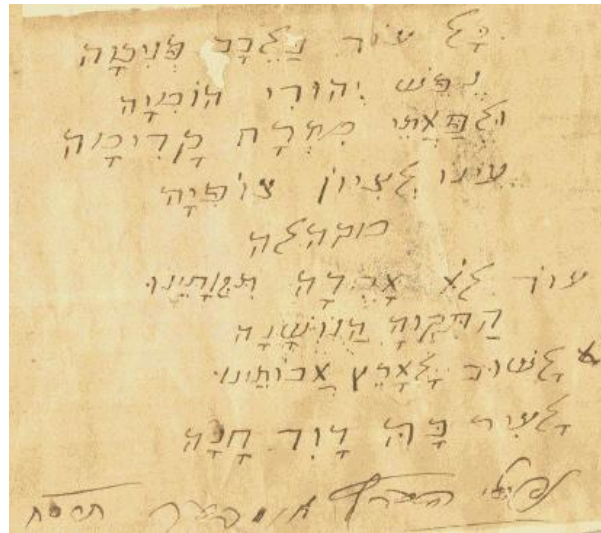
תְּכֵנִית לַמוֹדִים לְהוֹרֵאת
יִשְׂרָאֵל

פְּתוּת ז' - ח'

ד"ר שְׁמִשׁוֹן הַמְרָמָן

מִהְדוּרַת נְסוּי 2018

הנשיאים של מדינת ישראל

ההמנון (the anthem) של מדינת ישראל ושל העם היהודי כלו – "התקנה", נכתב על ידי נפתלי הרץ אימבר. את השיר כתב אימבר עוד ברומניה ב-1877 וקרא לשיר "תקוננו". ד"ר י"ל כהן מבית הספר התיכון הרצלית שנה את השיר קצת, וכך הגענו ל"התקנה" שאנחנו שרים היום. אחרי הקונגרס הציוני ה-6 ב-1903 הנה התקנה ההמנון הרשמי (formal/legal after the establishment of the state) שרו את "התקנה" כהמנון המדינה. השיר נהפך להיות ההמנון הרשמי (רק אחרי הרבה שנים).

הדגל

הועדה נסתה למצא דגל חדש למדינה החדשה אבל אחרי תחרות (competition) והרבה נסויים (attempts) החליטה הועדה (the committee decided) לשמר על הדגל הכחול ולבן

שֶׁל הַתְּנוּעָה הַצִּיּוֹנִית עִם שְׁנֵי פְּסִים (two stripes) כְּחָלִים עַל רֶקַע (background) לָבוֹ וּמִגֹּן
דָּוִד בֵּין הַקּוּיִם (between the lines).

הַדָּגָל נִבְחַר בַּקּוֹנְגְרֶס הַצִּיּוֹנִי ה-18 בִּשְׁנַת 1933, וְהוּא נִבְחַר כְּדָגָל מְדִינַת יִשְׂרָאֵל בְּחֹדֶשׁ תְּשׁוּרִי
1948 אַחֲרֵי קוּם הַמְּדִינָה.

הַדָּגָל נּוֹצֵר עַל הַבָּסִיס () שֶׁל הַטְּלִית שִׂיחֻדִּים לּוֹבְשִׁים כְּשֶׁהֵם מְתַפְּלָלִים וְהַצָּבֵעַ הַכָּחֹל הַגִּיעַ
אֵלֵינוּ מֵהַפְּסוּק "הַכֶּנֶף פְּתִיל תְּכֵלֶת" שֶׁל הַצִּיּוֹנִית.

הַסֵּמֶל שֶׁל מְדִינַת יִשְׂרָאֵל

דָּבִיד בֶּנ־גּוּרִיֹן (יָמִין)
וְעֵלִיָּהוּ הַשָּׂרֹן (שְׂמָאל)
שָׂמִיר

הַהַחֲלָטָה לִיצוֹר סֵמֶל לַמְּדִינָה הִיָּתְהָה הַרְבֵּה יוֹתֵר קָשָׁה מִהַמְּנוֹן וְהַדָּגָל. הַרְבֵּה אָנְשִׁים שָׁלְחוּ
הַצָּעוֹת (suggestions) אֲבָל הַוֹּעֵדָה לֹא בָחָרָה מִבִּינֵיהֶן. הִגִּיעוּ לוֹעֵדָה 450 הַצָּעוֹת מִ-164
אָנְשִׁים וְאִף הַצָּעָה לֹא הִתְקַבְּלָה. הַוֹּעֵדָה הִזְמִינָה הַצָּעוֹת נּוֹסְפוֹת וְהַפְּעַם נִבְחָרָה הַצָּעָתָם שֶׁל
דָּבִיד בֶּנ־גּוּרִיֹן וְעֵלִיָּהוּ הַשָּׂרֹן מֵהַסְּטוּדִיּוֹ שֶׁל "הָאֲחִים שָׂמִיר". הַוֹּעֵדָה בִּקְשָׁה לְכָלֵל חֲמִשָּׁה
מִרְכֵּיבִים (to include 5 elements) בַּהַצָּעָה, וְהַצִּיּוֹרִים שֶׁל הָאֲחִים שָׂמִיר שֶׁכָּנְעוּ
(convinced) אֶת הַוֹּעֵדָה לְבַחֲרֵת הַסֵּמֶל הַמְּנַצֵּחַ (the winning emblem). אֲבָל הַוֹּעֵדָה
בִּקְשָׁה לַעְרֹךְ בַּסֵּמֶל שְׁלֹשָׁה מְסָפֵר שְׁנוּיִים, וְהָאֲחִים הַסְּפִימוּ לְכַךְ.

בצד ימין אחת ההצעות הראשונות של האחים ובצד שמאל ההצעה שהתקבלה בסוף על ידי הוועדה.

הם צירו את המנוחה שהוא סמל יהודי ישן מאוד. המנוחה מופיעה על שער טיטוס ברומא כסמל לכבוש ירושלים ובית המקדש על ידי הרומאים בשנת 70 – לפני כ-2000 שנה.

בשני הצדדים של המנוחה ישנם שני ענפי זית כסימן של תקווה לשלום. מתחת למנוחה ובין שני ענפי הזית כתובה המלה "ישראל". אנשים לא שמחו עם סמל המדינה אבל הוא התקבל על ידי העם עם הזמן.

בהצעה הראשונית הופיעו המנוחה והכוכבים (ראו בצד ימין של התמונה למעלה). אבל האחים הוסיפו שלושה אלמנטים חדשים: ענפי זית, המגן והצבעים. את המנוחה הם צירו בצורה מודרנית והם הכניסו את עצי הזית כבטוי (expression) יפה של עם ישראל שמחפש שלום.

הוועדה בקשה שני שנויים נוספים. ראשית, להוסיף את השם "ישראל" בסמל. שנית, להחליף את המנוחה המודרנית במנוחה של שער טיטוס ברומא. אחרי שהאחים שמרו הכניסו את השנויים החליטה הוועדה לוותר (forego) על הכוכבים. ההצעה הגיעה למועצת המדינה שוב ב-10 בפברואר 1949 והתקבלה פה אחד (unanimously).

אחרי יומים פרסמה (published) הועדה בעתון של מנהלת העם (announcement) את סמל המדינה וכעבר כמה חדשים הגישו האחים את התמונה האחרונה שלהם. היו תגובות בעד ונגד (pro and con) בעתון. איך הגיבו (reacted) האחים? הם ענו ב-21 בפברואר 1949 בעתון "ידיעות אחרונות". הם שאלו "מה עדיף בעיני הצירים: ציור שאשר – וזכה לבקרת, או ציור שנדחה – וזכה לתהלה?"

"What is preferred by artists an accepted submission with criticism or a rejected submission with praise?"

הרעיון של מנורה וענפי זית נזכר אצל הנביא זכריה:

"ראיתי והלזה מצורת זהב כלה... ושבעה צרתיה עליה... ושנים זיתים עליה"

(זכריה פרק ד פסוקים ב-ג)

האחים שמיר אמרו שהמנורה מזכירה את העבר של העם היהודי ואת בית המקדש.

שְׁנֵי עֲצֵי הַזֵּית מְסַמְּנִים אֶת שְׁנֵי סוּגֵי הַמְּנָהִיגוּת (two types of leadership) שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל
 בָּעֵבֶר – **הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל** מִמְּשִׁפַּחַת אֶהֱרֹן וְהַמֶּלֶךְ מִבֵּית דָּוִד. לְשִׁנְיָהֶם הָיוּ שָׂמִים שָׁמֶן זֵית עַל
 הַמִּצַּח כְּסִימָן שֶׁהֵם הִתְמַנּוּ לַתִּפְקִיד (Appointment by anointment on forehead).
 בְּסִפּוּר נח וְהַמַּבּוּל כְּשֶׁהֵיוּנָה חֲזָרָה אֶל נח עִם עֵלָה זֵית בִּפְהָ זֶה הָיָה סִימָן שֶׁל סוֹף הַמַּבּוּל
 וְשָׁלוֹם בָּעוֹלָם. כָּךְ הִשְׁתַּמְּשׁוּ הָאֲחִים בְּעֵלֵי זֵית (olive leaves) כְּסִימָן לְשָׁלוֹם לְמַדִּינַת
 יִשְׂרָאֵל.

סִמְל הַמְּנוּחָה מֵלֹא בְּמִשְׁמַעוּיּוֹת (meanings).

בְּתַנְ"ךְ אָנוּ נִפְגָּשִׁים עִם הַמְּנוּחָה בַּפֶּעַם הָרִאשׁוֹנָה בְּחֻמֶּשׁ שְׁמוֹת :

וְעֲשִׂיתָ מְנוּחַת זָהָב טָהוֹר, מִקֶּשֶׁה תַעֲשֶׂה הַמְּנוּחָה, יָרְכָה וְקָנָה, גְּבִיעֶיהָ כַּפְתָּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ
 מִמָּנָה יִהְיוּ. וְשֵׁשׁ קָנִים יֵצְאִים מִצְדֶּיהָ : שְׁלֹשָׁה קָנֵי מְנוּחָה מִצְדֶּה הָאֶחָד, וְשְׁלֹשָׁה קָנֵי מְנוּחָה
 מִצְדֶּה הַשֵּׁנִי. ... כֵּלָה מִקֶּשֶׁה אַחַת זָהָב טָהוֹר.
 וְהַעֲלָה אֶת יִרְתִּיהָ, וְהָאִיר עַל יֵעָבֵר פָּנֶיהָ. [שְׁמוֹת כ"ה, ל"א–ל"ט]

אֲנִחנוּ לומדים מהתורה שהמנורה היתה מזהב טהור. לא רק שזהב הוא מתכת (metal)
יקרה מאוד, המנורה היתה עשויה מקשה אחת ולא חלקים-חלקים (made from a solid
piece of gold).

זה היה רמז (hint) על אחדות (unity) עם ישראל. ממש כפי שהתאחדו לקבל את התורה
לפני הר סיני "כאיש אחד בלב אחד".

התפקיד של המנורה היה להאיר. בזה היא היתה כמו עם ישראל. עם ישראל נקרא העם
הנבחר, והתפקיד שלו היה להיות אור לגוים (a light onto the nations).

???מהי לדעתך הכוונה של הבטוי "אור לגוים"?

בבית המקדש השני היתה מנורה אחת. בשנת 70 פאשר הרומאים נלחמו נגד היהודים,
הם החרבו (destroyed) את ירושלים ואת בית המקדש. טיטוס, המפקד של הצבא
הרומאי (the Roman commander), לקח אתו את כלי המקדש – כולל המנורה. פאשר
הוא הגיע לרומא, הוא הראה את המנורה לרומאים יחד עם היהודים השבויים (captives)
בתהלוכת נצחון (a victory parade). זאת המנורה שמופיעה בשער טיטוס ברומא עד
היום. See the picture.

המנורה אשר על סמל מדינת ישראל היא לפי המנורה שבשער טיטוס ולא לפי המנורה
שהיתה בבית המקדש, והסבה לכך היא:

היתה מטרה לקחת את המנורה מהמקום ששם נכבשה (conquered) למקום הנצחון
(victory) שהוא סמל המדינה של עם חפשי שחזר לארצו אחרי 2000 שנות גלות (defeat
and humiliation to victory and return to glory).

הָאֲחִים שְׁמִיר יָצְרוּ סִמָּל לְפִי הַנְּבוּאָה שֶׁל זְכַרְיָה הַנָּבִיא :

ב ו.... (ואמר) ראיתי והנה מנורת
זהב כלה וגלה על ראשה,
ושבעה נרותיה עליה, שבעה
ושבעה מוצקות, לנרות אשר על
ראשה.

2 I have seen, and behold a candlestick all of
gold, with a bowl upon the top of it, and its
seven lamps thereon; there are seven pipes,
yea, seven, to the lamps, which are upon the top
thereof;

ג ושנים זיתים עליה: אחד מימין
הגלה, ואחד על שמאלה. [זכריה
ד, ב-ד]

3 and two olive-trees by it, one upon the right
side of the bowl, and the other upon the left
side thereof.'

ענפי הזיתים משני צדי המנורה מסמלים את הכהן הגדול ממשפחת אהרן הכהן מצד
אחד, ומלך ממלכות בית דוד מהצד שני.

ומדוע דוקא ענפי זית?

כמה סבות לדבר :

א) כי השתמשו בשמן הזית להדליק את המנורה.

ב) בשמן זה היו נמשחים המלך למלוכה והכהן לכהנה. (the king and high priest were
anointed)

ג) עלה הזית מזכיר לנו את היונה במבול שחזרה אל נח "ועלה זית בפייה" – כסמל לשלום
בסוף המבול להודיע שהשלום מגיע לעולם.

ד) הזית הוא אחד משבעת המינים של ארץ ישראל.

ה) בנבואה של זכריה נאמר המשפט החשוב במיוחד לעם ישראל :

זה דבר ה' אל זרובבל לאמר:
 לא בחיל, ולא בכח – כי אם
 ברוחי, אמר ה' צבאות.
 'This is the word of the LORD unto Zerubbabel,
 saying: Not by might, nor by power, but by My
 spirit, saith the LORD of hosts.
 זכריה ד, ו

המפרשים מסבירים (the commentators explain) לנו שענף אחד של הזית מסמל את
 רוחו של אלקי ישראל (the spirit of God) והענף השני מסמל את התורה (His Torah).

מנורה וענפי זית
 מלים: רפאל ספורטה
 לחן: עמנואל עמירן

<https://www.youtube.com/watch?v=JBww1CFnW9c>

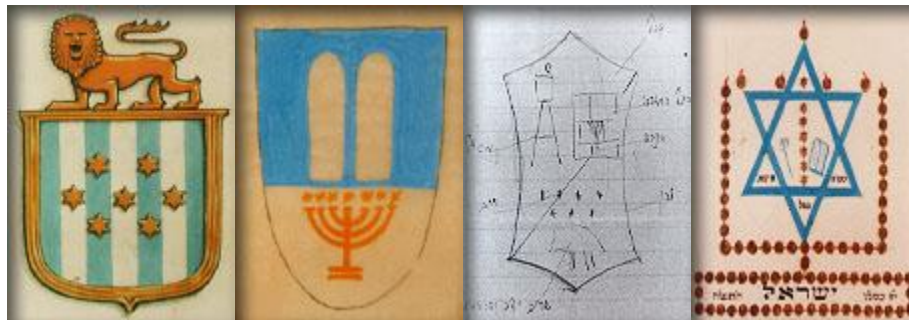
מנורה וענפי זית,
 שמן טוב ואור זהל –
 אור בארץ, אור בבית
 ושלוש על ישראל.

לסכום (in summary) יש מקום להבין שלסמל המדינה ישנם מקורות מתוך התנ"ך
 (we have sources for the emblem in the Bible). נתפלל שהשלוש יבוא לעם ישראל,
 למדינת ישראל ולעולם כלו כמו העלה בפה של היונה.

סמל המדינה/ שיר מאת: אהובה קליין כל הזכויות שמורות לאהובה קליין (c)		
הנביא זכריה כלו נדהם בת קול לוחשת לחכם לא בחיל ולא בכח אמר אלקים מסר לעד לבניו האהובים.	לפתע מתגלה מחזה מרהיב מנורת זהב שבעה קנים עטורה סביבה עלי זיתים סמל המדינה לנצח נצחים.	שמים ותכלים אפופי עשן רוח קדושה מתעצמת איתן מפלסת דרכה בין העננים נחפזת בששון לפתח שערים.

סקיצה של הגרסה האחרונה (sketch of the final version) של סמל המדינה
מ-1949. הסקיצה חתומה על ידי ראש הממשלה דוד בן גוריון. כאשר הוטחה
בקרת נגד ועדת הסמל והדגל על התהליך הממשל, אמר בן-גוריון: "בחירת סמל
ודגל למדינה אין עושים כל יום".
Ben Gurion responded to the criticism: "You don't choose a flag or an emblem every day."